

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTORI: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

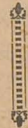
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

Cu numărul precedent al *Dreptului*, am trimis abonaților noștri *Tabla de Materii*, alfabetică și analitică pe anul 1908.

D-nii abonați cari n'au primit-o, sunt rugați a regula plata abonamentului pentru a li se trimită această tablă, fără care colecția anului trecut nu e completă.

SUMAR:

Locațiunea lucrurilor în dreptul internațional privat, de d-l D. Alexandresco.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I*: Alexandrina Em. Grădișteanu cu Gr. Em. Grădișteanu și alții.

Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea II: Stere C. Vasiliu cu Ministerul public.

Curtea de apel din Craiova, secț. I: Alexandrina Grădișteanu cu Creditul funciar român și alții.

Tribunalul Ilfov, secț. III: Sora Zamfir Const. Oprea cu G. A. Tărchilă.

Tribunalul județului Romanați: Gr. Em. Grădișteanu cu Alexandrina Em. Grădișteanu și alții.

LOCAȚIUNEA LUCRURILOR

IN

DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT

Ca în toate contractele, în materie de locațiune, capacitatea de a contracta este cărmuită de legea personală a părților, adică de legea lor națională¹⁾.

Tot legea națională a părților va determina marginele în care tutorul sau bărbatul pot să închirieze ori să arendeze bunurile minorului și ale femeii, să reînnoiască aceste contracte, etc.²⁾.

1) Baudry et Wahl, *Louage*, II, 1616; T. Huc, X, 452; Vincent et Pénaud, *Dictionn. de droit international*, v^o *Louage*, No. 4.

2) Baudry et Wahl, *op. și loco cit.*; Rolin, *Pr. de droit international privé*, III, 1221, p. 237 (ed. din 1897); Laurent, *Droit civil international*, VIII, 160.

Incât privește însă timpul pentru care contractul a fost încheiat, se va aplica legea teritorială (*lex rei sitae*).

Astfel, doi streini n'ar putea să închirieze în România un lucru pentru totdeauna; în adevăr, după art. 1411, contractul de locațiune trebuie să fie încheiat *pe un timp determinat* (cât anume? legea nu fixează nici un termen în această privință³⁾).

De asemenea, doi streini n'ar putea să încheie un contract de locațiune de servicii pe timp nemărginit, contrar art. 1471 din codul nostru⁴⁾; nici să reînvieze bezmanul sau embaticul⁵⁾.

Aceeaș soluție este admisibilă în privința celorlalte contracte consensuale, cari atrag un *jus in re aliena*, și cari, cu toate că sunt valide și legiuite după legea țării unde au fost stipulate, totuș pot fi fără valoare juridică aiurea, dacă drepturile reale cari rezultă din aceste contracte nu sunt recunoscute de legea situațiunii bunurilor, sau sunt declarate de această lege contrare regimului proprietății⁶⁾.

Incât privește formele contractului de locațiune, ele sunt în genere cărmuite de legea locului unde el este încheiat, iar nu de legea situațiunii imobilului. *Locus regit actum* (art. 2 § ultim).

Această regulă nu este însă obligatorie pentru

3) În Franța, termenul cel mai lung al locațiunii este de 99 ani iar în Italia de 30 de ani (art. 1571). La noi, s'a decis că un contract încheiat pe 99 ani, mai lung decât viața normală a unui om, constituie o vânzare, iar nu un contract de locațiune. Trib. Bacău, *Cr. Judiciar* din 1907, No. 25. Aceeaș soluție ar fi, de bună seamă aplicabilă și în privința închirierii mobilelor, întrucât legea nu distinge. Cpr. T. Huc, X, 274. — *Contră*: Baudry et Wahl, *op. cit.*, I, 1205.

4) Laurent, *op. cit.*, VIII, 159, 169; Vincent et Pénaud, *op. și v^o cit.*, No. 7, în fine; Brocher, *Cours de droit international privé*, II, p. 219.

5) Laurent, *op. cit.*, VIII, 159; P. Fiore, *Diritto internazionale privato*, 214 urm., p. 298 urm. (ed. ital. din 1874).

6) P. Friore, *op. cit.*, 215, p. 298, 299.

părți, decât atunci când este vorba de acte autentice⁷⁾, sau de transcrierea contractului (art. 722, § 10 proc. civ.), pentru că această formalitate este de ordine publică, ca una ce interesează pe terțiile persoane⁸⁾.

În privința dovedirii contractului de locațiune se va aplica legea locului unde el se execută. Este în adevăr, de principiu, cu toată părerea contrară a lui Mittermaier, că probele sunt în genere cârmuite de legea țării în care contractul a fost încheiat⁹⁾.

Astfel, un contract de locațiune încheiat în Italia, cu privire la un imobil situat în România, nu va fi supus restricțiilor prevăzute de art. 1416 și 1417 din codul nostru, ci va putea fi dovedit în țara noastră conform legii italiene, unde aceste texte derogatoare dela dreptul comun n'au mai fost reproduse¹⁰⁾.

Sunt autori cari consideră unele dispoziții dela titlul locațiunii ca interesând siguranța publică, în privința cărora însă poate să existe discuții și dificultăți.

Astfel ar fi, de exemplu, după acești autori, art. 1435, privitor la responsabilitatea locatarilor pentru incendii, art. 1433, care obligă pe locatar sau arendaș a apăra lucrul închiriat sau arendat contra uzurpațiunilor, etc.¹¹⁾.

După acești autori, textele de mai sus ar fi aplicabile tuturor contractelor privitoare la imobilele situate în România, oricare ar fi țara în care aceste contracte ar fi fost încheiate¹²⁾.

Această soluție este din toate punctele de vedere inadmisibilă.

Mai întâiu, încât privește art. 1435, privitor la responsabilitatea care rezultă din incendiu, acest text nu interesează ordinea publică, și lucrul este așa de adevărat încât părțile pot să convie, atât în mod expres cât și tacit, că locatarul nu va răspunde de incendiu, afară de cazul, bine înțeles, când acest incendiu s'ardatori dolului său, ori unei culpe grave, *quae dolo est proxima*¹³⁾. Apoi, chiar

7) Baudry et Wahl, II, 1618. și autoritățile citate acolo.

8) Laurent, *op. cit.*, VIII, 161.

9) Vezi tom. VII al Coment. noastre, p. 242. text și nota 5, precum și autoritățile citate acolo. la cari trebuie să adăugăm Cas. fr. *J. Clunet* 1899, p. 804 și *Cr. Judiciar* din 1906, No. 33.

10) Baudry et Wahl, II, 1619; Laurent, *op. cit.*, VIII, 161; T. Huc, X, 451; Rolin, *op. cit.*, III, 1220, p. 235 urm. *Contrà*: Brocher, *op. cit.*, p. 210; Vincert et Pénaud, *op. cit.*, v° *Louage*, No. 2. Acești autori consideră pe nedrept art. 1416 și 1417 din codul civil ca interesând regimul proprietății imobiliare, și ca atare, aplică aceste texte, ori care ar fi locul în care contractul ar fi fost încheiat.

11) Textul corespunzător francez (art. 1768) nu obligă pe locatar sau arendaș a apăra lucrul contra uzurpărilor, ci numai de a le denunța, sub pedeapsă de daune, proprietarului.

12) Vezi în acest sens, T. Huc, X, 451, p. 619; Brocher, *op. cit.*, II, p. 213, 215; Laurent, *op. cit.*, VIII, 164; Rolin, *op. cit.*, III, 1227, p. 243; Vincent et Pénaud, *op. cit.*, No. 7, etc.

13) Cpr. Baudry et Wahl, *op. cit.*, I, 1008, 1026; Répert, Dalloz, *Supplément*, v° *Louage*, 237; C. Nancy, Sirey, 96. 2. 93.

dacă acest text ar interesa ordinea publică, nimic nu ne dovedește că el ar fi de ordine publică *internationăla*, ci nu de ordine publică internă, și știut este că ordinea publică internă nu se aplică contractelor a căror efecte sunt cârmuite de o lege străină¹⁴⁾.

Astfel, după această ultimă teorie, pe care o credem singură juridică, dacă contractul de locațiune, privitor la un imobil din România, a fost încheiat în Olanda, locatarul nu va fi, la caz de distrugerea acestui imobil prin foc, presupus în culpă conform art. 1435 din codul nostru, ci va fi responsabil, conform art. 1601 din codul civil olandez, numai atunci când locatorul va dovedi culpa lui, afară de cazul, bine înțeles, când părțile ar fi hotărât să se refere la legea română, ceea ce ele sunt libere de a face.

Cât pentru art. 1433, care obligă pe arendaș sau locatar de a apăra lucrul închiriat ori arendat contra uzurpațiunilor, el fiind privitor la efectele contractului, este cârmuit de aceeași lege care cârmuește celelalte efecte ale contractului, și fără cuvânt s'ar decide că acest text ar fi aplicabil tuturor bunurilor situate în România¹⁵⁾.

Condițiile sub cari locatarul sau arendașul poate consimți o cesiune de contract sau o sublocațiune ori subarendare (art. 1418), făcând și ele parte din efectele contractului, vor fi cârmuite ca toate efectele lui de voința expresă sau presupusă a părților¹⁶⁾, soluție aplicabilă și efectelor cesiunii sau sublocațiunii în privința raporturilor dintre locatar și cesionar sau sublocatar¹⁷⁾ (art. 611 pr. civ., care înlocuește, modificându-l, art. 1753 din codul francez, eliminat de legiuitorul nostru).

Tot de voința exprimată sau presupusă a părților va atârna și chestiunea de a se ști dacă arendașul va avea drept la un scăzământ din prețul arendeii, la caz de pierirea fortuită a recoltei în cazurile și sub condițiile determinate de art. 1457 urm. din codul civil¹⁸⁾.

În cât privește însă condițiile și efectele tacitei relocații (art. 1437, 1438, 1452), ele sunt cârmuite de legea situațiunii imobilului¹⁹⁾, pe care

14) Vezi în acest din urmă sens, Baudry et Wahl, II 1626.

15) Baudry et Wahl, II, 1625.

16) Baudry et Wahl, II, 1627. Cpr. Robin, *op. cit.*, III, 1222.

17) Cpr. Baudry et Wahl, *loco supra cit.* — *Contrà*: Brocher, *op. cit.*, II, p. 214 și Rolin, *op. cit.*, III, 1232, p. 247, cari aplică, în specie, legea situațiunii bunurilor.

18) Laurent, *op. cit.*, VIII, 168. — Foelix aplică însă, în specie, legea contractului, iar Demangeat aplică legea situațiunii bunurilor. (Vezi Foelix-Demangeat, *Tr. de droit international privé*, I, p. 250, text și nota c, ed. a 4-a din 1866).

19) Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, VIII, § 374, p. 281 (ed. germ. din 1849); Demangeat asupra lui Foelix, *op. și loco cit.*, p. 251, nota c, *in fine*; Baudry et Wahl, II, 1629; Rolin, *op. cit.*, III, 1228, p. 244, etc.

unii o aplică și la cauzele de stângere a contractelor prevăzute de art. 1439 din codul civil²⁰).

În fine, încât privește privilegiul locatorului (art. 1730, 1°), nu mai încapă îndoială că el va aparține și proprietarilor străini, oricare ar fi naționalitatea lor și oricare ar fi legea sub care au contractat, pentru că legea situației bunurilor determină creanțele cari au a fi privilegiate. Privilegiile nu atarnă, în adevăr, de calitatea persoanelor cari le invoacă, ci sunt stabilite într'un interes general de credit public. Străinii pot deci să invoace în România orice privilegiu admis de legea românească, fără a putea însă să invoace un privilegiu pe care legea noastră nu l'ar recunoaște²¹).

Numai în privința privilegiilor maritime (art. 688 urm. c. com.), chestiunea este în Franța controversată, unii aplicând în specie legea pavilionului, în loc de legea situației bunurilor (*lex rei sitae*)²²).

Rămâne însă bine înțeles că măsurile de publicitate edictate de legea română pentru conservarea siguranțelor reale (privilegiu, ipotecă, etc.) se aplică străinilor, ele fiind, după părerea tuturor, de ordine publică internațională, de oarece interesează creditul public²³).

D. ALEXANDRESCO

20) Rolin, *op. cit.*, III, 1230, p. 245 urm. — *Contrà*: Baudry et Wahl, II, 1628, care aplică, după împrejurări, când legea națională a părților, când legea contractului.

21) Vincent et Pénaud, *op. cit.* v^o *Privilèges et hypothèques*, No. 8; Pand. fr., *eod.* v^o, 151, 62 urm., Répert. Sirey v^o *Privilège*, 1354 urm.; Laurent, *op. cit.*, VII, 404; Weiss, *Tr. théorique et pratique de droit international privé*, IV, p. 241 urm.. Guillaud, *Privil. et hypothèques*, II, 549; Surville et Arthuys, *Cours élément. de droit international privé*, 376 urm. (ed. a 3-a, 1900); Trib. Paris, *J. Clunet*, anul 1889, p. 622, etc.

22) Vezi asupra acestei controverse, care ese din cadrul studiului nostru, Pand. fr. v^o *cit.* 15189 urm.; Lyon-Caen, nota în Sirey, 80, 1, 257 și *J. Clunet*, anul 1882, p. 241 urm.

23) Répert. Sirey, v^o *cit.*, 1361; Weiss, *op. cit.*, IV, p. 244; T. Huc, XIII, 396; Surville et Arthuys, *op. cit.*, p. 376, în fine. și toți autorii.

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I.

Audiența din 13 Iunie 1907

Președința d-lui Sc. Ferechide, prim-președinte

Alexandrina Em. Grădișteanu cu Gr. Em. Grădișteanu și alții

ÎNCHERE.— APARENȚĂ DE HOTĂRIRE PREMERGĂTOARE.— JUDECAREA FONDULUI LITIGIULUI.— APELARE.— ADMISIBILITATE.— ART. 316 PR. CIVILĂ.

Când se constată în fapt că o încheere a tribunalului, care, deși în aparență se prezintă ca o hotărâre premergătoare, în realitate însă prin ea se judecă chiar fondul litigiului, această încheere este supusă apelului, și hotărârea pe care o pronunță mai târziu tribunalul, neputând fi decât o consecință a

încheierii anterioare, asupra careia nu se mai poate reveni, se violează art. 316 pr. civilă, când se declară neadmisibil un asemenea apel.

No. 228.— Casată, în urma recursului făcut de Alexandrina Em Grădișteanu, deciziunea Curței de apel din Craiova, secția I, cu No. 67 din 1905, dată în procesul cu Gr. Em Grădișteanu și alții¹⁾.

S'au ascultat: d-l Take Ionescu, avocatul recurentei, în desvoltarea motivelor de casare; d-nii C. G. Dissescu, M. Gaster, V. Antonescu și M. Valerian, avocații intimaților, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului de casare invocat:

«Reaua aplicare a art. 323 pr. civilă și în consecință violarea art. 316 acelaș cod și a dreptului meu la două grade de jurisdicțiune.

«Curtea de apel a considerat sentința tribunalului Romanați No. 2925 din 1902, ca nefind o hotărâre și deci nesusceptibilă de apel conform art. 323 pr. civilă, decât odată cu hotărârea definitivă, care în specie ar fi, după părerea Curței, sentința aceluiaș tribunal No. 225 din 21 Martie 1903.

«Subsemnata nefăcând apel decât în contra primei sentințe, care singură mă vatămă și care mi-a fost comunicată în copie de partea adversă, am fost respinsă în cererea mea pentru sus menționatul motiv.

«Or, aceste sentințe sunt absolut distincte și de sine stătătoare, întrucât tribunalul, la 14 Iunie 1902, a deconexat cele două acțiuni intentate înaintea sa, pronunțându-se definitiv asupra acțiunii principale și amânând acțiunea reconvențională, a rezolvat-o, prin hotărârea sa din 21 Martie 1903. Cel mult, aceste două hotărâri, cu individualitate proprie, pot fi considerate ca fiind într'o strânsă legătură. În acest scop, a doua hotărâre nu poate fi primită decât ca o hotărâre adițională a celei dintâu, că apelul făcut de mine contra primei, nu numai că nu poate fi privit ca nevalabil, dar chiar acest apel are forța de a îngloba și hotărârea a doua adițională».

Având în vedere că, înaintea tribunalului Romanați, intimatul Gr. Em. Grădișteanu a intentat acțiune în revendicare în contra recurentei, spre a fi obligată să-i lase în plină proprietate moșia Străjești din județul Romanați, al cărei proprietar se pretinde a fi, în baza unui act de donațiune al intimatei, și cerea ca, în caz când intimata ar opune un act de revocarea donațiunii, acel act de revocare să fie declarat nul pentru vicii de formă; că intimata a făcut o cerere reconvențională contra reclamantului, pentru ca, în caz când va dobândi câștig de cauză, să fie obligat a-i plăti 110.000 lei, echivalentul îmbunătățirilor și degrevărilor făcute imobilului de intimată; că, tot în acest proces, a făcut intervenție și societatea Creditului funciar rural spre a i se respectă ipoteca consimțită de intimată asupra moșiei în litigiu; că, la 14 Iunie 1902, tribunalul admite cererea de anularea actului de revocarea donațiunii și în consecință anulează actul, menține ipoteca consimțită de Alexandrina Grădișteanu asupra moșiei în litigiu și admitând în principiu și cererea reconvențională, a amânat afacerea spre a se chema reclamantul personal la interogator; că, contra acestei hotă-

1) Vezi *infra*, pag. 37.

riri a tribunalului Romanăți, Alexandrina Grădișteanu a făcut apel; că, 21 Martie 1903, tribunalul pronunțând hotărîrea No. 225, admite cererea reconvențională a intimitei, în lipsa reclamantului, și obligă pe acesta să-i plătească 110.000 lei, însă obligă în același timp pe intimată să delase în stăpânirea reclamantului moșia revendicată, și reproduce din nou, în dispozitivul hotărîrii sale, dispozitivul hotărîrii din 14 Iunie 1902;

Considerând că Curtea de apel din Craiova, după cererea reclamantului, a declarat inadmisibil apelul făcut de Alexandrina Grădișteanu contra hotărîrii din 14 Iunie 1902; că, în contra acestei decizii, recurenta a făcut recursul de față;

Considerând că acestea fiind faptele, urmează a se examina dacă recurenta are sau nu drept de apel contra hotărîrii dela 14 Iunie 1902;

Considerând că, în contra hotărîrilor premergătoare nu există drept de apel; că, în speță însă, tribunalul, prin hotărîrea din 14 Iunie 1902, rezolvase litigiul însuși, judecând în mod definitiv pentru prima instanță că actul de anulare donațiunii este nul, și ceea ce a mai adăugat la 21 Martie 1903, nu este decât consecința firească a primei sale hotărîri;

Considerând că, înaintea tribunalului, tot litigiul dintre părți, pentru a ajunge la soluțiunea acțiunii de revendicare, a purtat numai asupra validității actului de anulare donațiunii, și reclamantul n'a invocat nici o altă cauză a revendicării sale;

Considerând că, odată acest litigiu judecat între părți, soluțiunea acțiunii în revendicare, adică delăsarea moșii în proprietatea lui Gr. Grădișteanu, nu mai eră decât o consecință forțată a anulării actului de revocarea donațiunii, și nu mai putea face obiectul unui litigiu între părți;

Considerând că acest fapt a fost privit în acest sens chiar de tribunal, căci tribunalul pronunță delăsarea în hotărîrea a doua în lipsa reclamantului, ceea ce n'ar fi putut face dacă acea delăsare mai eră litigioasă între părți, și a făcut-o tocmai pentru că nu mai avea a judeca acea delăsare, consecință forțată a anulării actului de revocarea donațiunii;

Considerând că tot ce cere art. 323, este ca să nu se facă apel decât în contra hotărîrilor cari judecă fondul litigiului dintre părți, ci nu în contra hotărîrilor cari nu fac decât să pregătească această judecare;

Considerând că, în fapt, prima hotărîre dată de tribunal și apelată de Alexandrina Grădișteanu, judecă chiar fondul acțiunii de revendicare făcută de Gr. Grădișteanu, fără a mai putea reveni asupra acestei judecări, și n'a amanat procesul decât relativ la acțiunea reconvențională;

Considerând că hotărîrea apelată n'avea decât aparența unei hotărîri premergătoare, dar în realitate eră dată asupra fondului și ca atare se putea apăla, fără a contraveni art. 323 pr. civilă;

Că, așa fiind, Curtea de apel, judecând că recurenta nu avea drept de apel contra acelei hotărîri, a interpretat rău și violat art. 316 pr. civilă, și deci din acest punct de vedere deciziunea sa urmează a fi casată.

Pentru aceste motive, casează.

SECȚIUNEA II

Audiența dela 3 Decembrie 1908

Președința d-lui N. Mandrea, președinte

Stere C. Vasiliu cu Ministerul public.

OPOZIȚIUNE.— LIPSA OPOZIȚIUNII.— ANULAREA OPOZIȚIUNII.— DACĂ INSTANȚA CARE ANULEAZĂ OPOZIȚIUNEA ARE A FI CONSTITUITĂ CU NUMĂRUL DE JUDECĂTORI CERUT PENTRU JUDECAREA DIVERGENȚEI.— ART. 203 PR. PENALĂ.— ART. 117 PR. CIVILĂ.

OPOZIȚIUNE.— ANULAREA EI.— DACĂ INSTANȚA DE FOND ARE A CERCETA PRICINA ȘI A MOTIVA DECIZIA SA.— ART. 203 PR. PENALĂ.

1° Potrivit art. 203 procedura penală, opoziția rămânând nulă dacă oponentul nu se înfățișează, și prin urmare într'un asemenea caz, judecătorii neavând nimic a judeca ci numai o anulă opoziția, rezultă neîndoios că numai e nevoie ca Curtea să fie compusă din numărul de judecători cerut pentru a judeca divergențele, căci numai chestiunea asupra căreia s'a ivit divergență are a fi judecată într'un complex mai mare.

2° Curtea de fond, potrivit art. 203 procedura penală, în caz când oponentul nu se prezintă, nu are decât a anulă opoziția făcută fără o altă cercetare a pricinei.

Astfel, atunci când Curtea anulează opoziția făcută, ea nu este ținută de a se ocupa în decizia sa de depozițiunile martorilor cari aveau a fi discutate numai în cazul când oponentul s'ar fi prezentat.

No. 2669.— Respins recursul făcut de Sterea C. Vasiliu contra decizii No. 905 din 1908 a Curței de apel Iași secția I.

S'au ascultat: d-l avocat O. Teodoreanu în desvoltarea motivelor de casare și d-l procuror P. Sadoveanu în concluziuni.

Curtea deliberând,
Asupra motivului I de casare:

I. «Violarea art. 117 procedura civilă. În adevăr, Curtea de apel spre a rosti o valabilă deciziunea, la 10 Septembrie 1908 când a pronunțat decizia No. 905, trebuia să se constituie tot cu cinci judecători, întru cât opozițiunea având efectul de a repune afacerea în starea în care se găsea înaintea hotărîrii opozate, care se consideră ca inexistentă, urmează că a reinviat în totul starea anterioară; or acea stare, în specie, eră o divergență, în cât Curtea care a anulat opozițiunea a fost rău constituită cu un complex numai

de patru judecători, când trebuia să fie constituită cu cinci judecători, și acest motiv de ordine publică atrage casarea deciziei-cum s'a rostit deja această înaltă Curte în deciziile sale No. 133 și 768 din 1899».

Având în vedere că prin decizia supusă recursului s'a anulat opoziția făcută de recurent în contra deciziei No. 1193 din 1907 a Curții de apel din Iași secția II, pe baza art. 203 procedura penală, de oarece oponentul legal citat, nu s'a prezentat înaintea Curții ;

Considerând că, după acest articol, opoziția va rămâne nulă, dacă oponentul nu se înfățișează după citațiunea ce i se va trimite în urma opozițiunii sale ;

Că, prin urmare, într'un asemenea caz judecătorii neavând nimic a judeca, ci numai a anula opoziția, nu e nevoie ca Curtea să fie compusă din numărul de judecători cerut pentru a judeca divergențele, că numai cestiunea asupra căreia s'a ivit divergența are a fi judecată într'un complex mai mare ;

Că nici art. 177 procedura civilă nu cere ca judecarea procesului în afară de punctele rămase în divergență să fie judecate de complexul divergenței, din contra, art. 117 prevede că cercetarea pricinei în afară de acele puncte se poate continua de complexul care a judecat înainte de divergență ;

Că de aceia nefiind, în speță, de judecat cestiunea rămasă în divergență, ci numai de anulat opoziția în conformitate cu art. 203 procedura penală, Curtea n'avea a se completa ca pentru divergență și deci bine a fost constituită ;

Că, dar motivul de casare e nefondat.

Asupra motivelor II și III de casare:

II. «Nemotivare. Prima decizie No. 1193 din 1907, rostită în lipsa inculpatului, adoptă motivele tribunalului spre a ajunge la condamnarea lui Sterie C. Vasiliu, fără a se ocupa cătuși de puțin de depunerile martorilor ascultați de Curte, cari martori eludau culpabilitatea, lucru relevat în opiniunea minorității, Curtea deci a săvârșit un adevărat exces de putere prin această nemotivare, căci a eliminat din discuțiune probe de cari trebuia să țină socoteală, deci a rostit o hotărâre casabilă».

III. «In fine, Curtea a săvârșit un exces de putere, violând principiul că nimeni nu poate fi martor în propria sa cauză și trecând peste întâmpinările noastre a ascultat sub jurământ pe pacientul L. Naftalisohn, care avea tot interesul la condamnarea lui Vasiliu, cu care era vrășmaș, acest Naftalisohn fiind și unicul martor pe care se întemeia inculparea lui Vasiliu».

Considerând că recurentul ar fi putut, dacă s'ar fi prezentat înaintea Curții de apel să pună în discuție depozițiile martorilor ascultați la Curte, precum și să ceară înlăturarea martorului Naftalisohn, însă nu s'a prezentat și Curtea era obligată după art. 203 procedura penală să-i anuleze opoziția fără altă cercetare a pricinei ;

Considerând că deciziunea care anulează opozițiunea fiind dată în conformitate cu legea și această decizie fiind atacată cu recurs, ambele motive de casare sunt nefondate ;

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN CRAIOVA

SECȚIUNEA I

Audiența dela 17 Maiu 1905

Președinta d-lui C. Plopușoreanu, consilier

Alexandrina Grădișteanu cu Creditul român urban și alții

HOTĂRÎRI PREMERGĂTOARE.— ATACAREA LOR CU APEL ÎNAINTE DE VIDAREA FONDULUI PRICINEI.— INADMIZIBILITATE.— ART. 323 PR. CIVILĂ

Potrivit art. 323 pr. civilă, hotărârile premergătoare nu se pot apela decât odată cu hotărârea dată asupra fondului. Prin urmare, este inadmisibil apelul făcut contra unei hotărâri a tribunalului, care deși a vidat o parte sau un cap de cerere, n'a desezisat însă cu totul instanța de judecată a pricinei dedusă înaintea sa.

No. 67.— Alexandrina Grădișteanu a făcut apel contra procesului-verbal al tribunalului Romanați, No. 2925 din 14 Iunie 1902, în proces cu Creditul funciar român din București și alții¹⁾.

S'au ascultat: d-nii avocați V. Lascar și G. Vercescu, pentru apelantă; d-nii avocați Gr. Vulturescu și Victor Antonescu, din partea Creditului; d-l avocat M. G. Valerian, din partea intimaților Christodulo și Ilie Stavrescu; d-l avocat C. G. Dissescu, din partea apelantului Gr. Em. Grădișteanu.

Curtea,

Având în vedere incidentul ridicat de intervenienți și de intimați pentru a se declara inadmisibil apelul făcut de d-na Alexandrina Em. Grădișteanu contra procesului verbal al tribunalului Romanați No. 2925 din 14 Iunie 1902 ;

Având în vedere art. 323 din procedura civilă care dispune că hotărârile premergătoare se apelează odată cu hotărârea dată asupra fondului ;

Având în vedere că înaintea tribunalului de Romanați se găseau conexe două cereri: cea a lui Grigore Em. Grădișteanu prin care revendică dela mama s'a, d-na Alexandrina Em. Grădișteanu, moșia Strejești, precum și cererea reconvențională prin care intimata pretindea dela revendicant suma de 110.000 lei ca echivalent al îmbunătățirilor și degrevărilor făcute imobilului. Că în ziua de 14 Iunie 1902, d-na Alexandrina Grădișteanu tinzând la respingerea acțiunii în revendicare, invoacă înaintea tribunalului motivul de apărare că fiul său i-a reînopoiat cu titlu gratuit moșia Strejești ; iar acesta ripostă declarând că actul de revocare este nul ;

Considerând că tribunalul pentru a vidă acest motiv de apărare al intimatei, cercetează condițiunile cu care s'a făcut actul de revocare, și găsindu-l imperfect din punctul de vedere al formelor sale solemne, îl declară nul prin jurnalul său cu No. 2925, pe care d-na Alexandrina

1) Vezi *infra* pag. 40.

Grădișteanu îl apelează în termen, după cum se constată prin încheierea acestei Curți cu No. 327 la 6 Februarie 1903, însă într-o cerere reconvențională nu era în stare de judecată, tribunalul rezervă hotărârea sa și asupra acțiunii în revendicare, și-și amână decizia sa pentru momentul când se va pronunța și asupra cererei reconvenționale, fapt care survine în ziua de 21 Martie 1903, când prin sentința cu No. 225 hotărăște asupra acestor două cereri, obligând pe d-na Alexandrina Grădișteanu a restitui moșia Strejești fiului său Gr. Grădișteanu, iar pe acesta a plăti mamei sale suma de 110.000 lei pentru îmbunătățirile și degrevările aduse imobilului în cesiune, hotărâre care nu a fost apelată la Curte de către d-na Alexandrina Grădișteanu, căreia i s'a comunicat acea hotărâre în ziua de 13 Mai 1903;

Considerând că pentru a declara nul actul de revocare, tribunalul nu era obligat a da o hotărâre, acest act judecătoresc neintervenind de cât pentru a viza un cap de cerere, ei trebuia să o facă prin considerantele sale ca pentru orice motiv de apărare, și aceasta e atât de adevărat, că nimeni nu poate susține că d-nei Grădișteanu, în urma acestui jurnal, nu i-ar fi mai fost permis, înainte ca tribunalul să se fi pronunțat asupra admiterii sau respingerei acțiunii în revendicare, de a mai invoca în apărarea drepturilor sale și alte motive de fond sau fine de neprimire, ca prescripția, autoritatea lucrului judecat și altele, dacă le-ar fi avut în cauza de față. Or, dacă putea face acest lucru, dovadă e că jurnalul tribunalului cu No. 2925 din 14 Iunie 1902 nu conține în sine hotărârea asupra revindicării și prin urmare nu deszisează definitiv tribunalul de judecarea acestei cesiuni, ci era numai o hotărâre care pregătește soluția acțiunii în revendicare, soluție care nu-și găsește ființa de cât în sentința tribunalului Romanai cu No. 225 dela 21 Martie 1903, care decizând asupra ambelor cereri ale părților, desbracă definitiv pe tribunal de judecarea lor, hotărâre care singură putea fi apelată de d-na Alexandrina Grădișteanu și prin care apel neapărat putea să releve înaintea Curții toate motivele și excepțiunile invocate la tribunal în apărarea sa, aceasta în puterea devolutivă a efectelor apelului;

Considerând că apelanta d-na Alexandrina Grădișteanu a mai adăugat că apelând jurnalul No. 2925 dela 14 Iunie 1902, în fapt a apelat sentința dată în revendicare, de oarece e strânsă legătură între dânsle; acest motiv este însă nefondat, de oarece în cazul de față nu există decât o singură hotărâre dată asupra revindicării, acea cu No. 225 dela 21 Martie 1903, neapelată de d-na Alexandrina Grădișteanu, ceă cu No. 2925 care a premers-o n'a făcut de cât să pregătească soluția celei dântâi, și cum conform art. 223 procedura civilă, toate hotărârile care preced pe cea care decide în chip definitiv asupra fondului și deszisează pe tribunal de întreaga judecare a afarerei nu sunt apelabile de cât o dată cu apelul contra acestuia din urmă, urmează că și acest motiv nu este întemeiat. Pentru aceste motive, admite incidentul.

Semnați: C. Plopușoreanu, C. Georgescu, D. Gârleșteanu.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III

Audiența dela 8 Decembrie 1908

Președinta d-lui P. Hagiopol, președinte

Sora Zamfir Const. Oprea cu Gh. A. Tărchilă

FILIAȚIUNE NATURALĂ. — CERCETAREA MATERNITĂȚEI NATURALE. — DOVEDIREA EI CU MARTORI. — ÎNCEPUT DE DOVADĂ SCRISĂ. — ART. 308 CODUL CIVIL.

FILIAȚIUNE NATURALĂ. — POSESIUNE DE STAT. — DACĂ ESTE ADMISĂ ÎNTRU DOVEDIREA FILIAȚIUNEI NATURALE. — ART. 48 CODUL CIVIL.

POSESIUNE. — DREPT DE PROPRIETATE. — PREZUMȚIA EXISTENȚEI ACESTUI DREPT PENTRU POSESOR. — REVENDICARE. — LIPSĂ DE DOVEZI.

1° Potrivit dispozițiilor art. 308 codul civil, cercetarea maternității naturale este permisă, însă nu poate fi dovedită cu martori decât numai în cazul existenței unui început de dovadă scrisă.

2° Din moment ce legiuitorul a permis dovada prin posesiunea de stat numai a filiațiunii legitime, fără să prescrie acest fel de dovadă și la filiațiunea naturală, este cert că nu a admis pentru filiațiunea naturală toate modurile de probație admise în privința filiațiunii legitime și deci nici posesiunea de stat.

3° Din împrejurarea că legiuitorul a stabilit că recunoașterea filiațiunii naturale nu poate fi făcută decât înaintea ofițerului de stare civilă sau prin actul de căsătorie, rezultă că posesiunea de stat nu poate fi admisă ca dovadă pentru dovedirea filiațiunii naturale, întrucât ea putându-se dovedi prin martori, ar putea eluda în mod pieziș această cerință a legii.

4° Posesiunea prezumă un drept de proprietate asupra imobilului în favoarea celui ce stăpânește, atât timp cât nu este revendicat de nimeni, sau chiar când făcându-se o asemenea cerere, adevăratul proprietar nu ar justifica cu dovezi irefragabile dreptul său de proprietate asupra aceluși imobil.

No. 681. — Sora Z. Const. Oprea a făcut apel în contra cărții de judecată No. 99 din 1908, a judeului ocolului Bucoveni, dată în proces cu Gh. A. Tărchilă.

S'au ascultat: d-l avocat Gh. Chiriacescu, pentru apelant; d-l avocat Chiriță Vasilescu, din partea intimatului.

Tribunalul,

Asupra apelului d-nei Sora Zamfir Constantin Oprea, cu autorizația soțului său Constantin Oprea, făcut prin petiția înregistrată la No. 14780 din 1908, contra cărții de judecată cu No. 99 din 1908, a judecătoriei ocolului Bucoveni, prin care i s'a respins acțiunea sa:

Având în vedere că, din desbaterile orale urmate în instanță, actele prezentate, cum și din concluziunile scrise,

depuse de părți, se constată că reclamanta Sora Zamfir Oprea, pretinzând că ar fi fiica naturală a Stanchi Tudor Dumitriu, în care calitate ar avea dreptul asupra a 3 po-goane, 19 prăjini loc arabil la câmp și 498 stj. pătrați loc de casă, rămase ca moștenire dela bunul său Tudor Dumitriu, cu care a fost improprietar la 1864, a făcut acțiune, prin care cere dela Gheorghe Anghel Tărchilă, ce stăpânește acest pământ, a i-l lăsa în plină proprietate și posesiune a sa;

Având în vedere că Gh. A. Tărchilă, prin d-l avocat Chiriță Vasilescu, se opune la această cerere și contestă calitatea reclamantei Sora Zamfir Oprea de a fi fiica naturală a Stanchi Tudor Dumitriu;

Având în vedere că reclamanta Sora Zamfir Oprea, prin d-l avocat Gh. Chiriacescu, cere, în dovedirea filiațiunii naturale, în primul rând, a i se admite dovada cu martori, și, în al doilea rând, în caz când tribunalul nu ar încuviința o asemenea probă, a face dovada aceasta cu posesiunea de stat;

Având în vedere că reclamanta Sora Zamfir Oprea susține, în sprijinirea admisibilității acestor dovezi, că legiuitorul, asimilând în totul, prin art. 652 codul civil, pe copilul natural, în ce privește dreptul de succesiune asupra averii mamei, cu cel legitim, a consacrat și în ce privește dovada filiațiunii naturale, aceleași principii de dovedire ca acela dela filiațiunea legitimă, și întrucât, după dispozițiunile art. 33 codul civil, atunci când nu vor fi existat registre în regulă, nașterile, căsătoriile se pot dovedi cu martori, aceste dovezi sunt admisibile;

Având în vedere că chestiunea dedusă judecăței este de a se ști care este modul de probă pentru dovedirea maternității naturale;

Având în vedere că, după dispozițiunile art. 308 codul civil, cercetarea maternității naturale este permisă, dar nu va fi primit a dovedi aceasta cu martori, de cât numai atunci când va fi un început de dovadă scrisă;

Având în vedere că legiuitorul prevăzând pentru admisibilitatea dovezei cu martori, cerința unui început de probă scrisă, fără alte desvoltări, a dat naștere la discuțiunea de a se ști la ce fel de început de probă scrisă a înțeles a se referi acest text, la acel prevăzut de art. 1197 codul civil, după care începutul de dovadă scrisă trebuie să emane dela însăși mamă, sau la acel prevăzut de art. 297 codul civil, privitor la filiațiunea legitimă, care poate să rezulte din hârtii casnice sau titluri emenate nu numai dela mamă, dar și dela alte persoane străine, care ar avea interese contrare în cauză;

Având în vedere că dacă, în principiu, dispozițiunile acestui text de lege pot da naștere la controversă, ea nu poate avea loc în speța acestui proces, întrucât reclamanta Sora Zamfir Oprea nu are nici unul din aceste feluri de început de dovadă scrisă;

Că, dar, așa fiind, dovada cu martori este inadmisibilă și urmează a fi respinsă ca atare.

În ce privește dovedirea filiațiunii naturale prin posesiunea de stat:

Având în vedere că legiuitorul, prin diferite dispozițiuni, reglementează modul de dovedire pentru filiațiunea legitimă și admite ca dovadă: actul de naștere, posesiunea de stat și începutul de dovadă scrisă sau prezumțiuni, însă pentru dovedirea filiațiunii naturale nu prevede decât dovada cu martori, când există un început de dovadă scrisă;

Având în vedere că, din momentul ce legiuitorul a prevăzut dovada prin posesiunea de stat numai a filiațiunii legitime, și fără să prescrie acest fel de dovadă și la filiațiunea naturală, este cert că nu a admis pentru filiațiunea naturală toate modurile de probație admise în privința filiațiunii legitime, cum și pe acesta;

Având în vedere că, în afară de aceasta, după acel text de lege, care se ocupă de formele recunoscute filiațiunii naturale, este dispozițiunea art. 48 codul civil; că, din acest text de lege, rezultă că recunoașterea trebuie făcută înaintea ofițerului stărei civile, întrucât prevede că actul de recunoaștere să fie înscris cu data sa în registrele stărei civile, ceea ce presupune că ofițerul stărei civile întocmește actul;

Având în vedere că, odată ce este constant că recunoașterea filiațiunii naturale nu poate fi făcută decât înaintea ofițerului de stare civilă sau prin actul de căsătorie, posesiunea de stat nu poate fi admisă ca dovadă pentru dovedirea filiațiunii naturale, întrucât ea, putându-se dovedi prin martori, în mod pieziș ar eluda această cerință a legii;

Că, dar, așa fiind, din oricare din aceste privințe, cererea de a dovedi filiațiunea naturală prin posesiunea de stat este inadmisibilă și urmează a fi respinsă;

Având în vedere că, în principiu, posesiunea presumă un drept de proprietate asupra imobilului în favoarea celui ce stăpânește, atât timp cât nu este revendicat, sau chiar când s'ar face o asemenea cerere, adevăratul proprietar nu ar justifica cu dovezi irefragabile dreptul său de proprietate asupra lui. Prin urmare, oricare ar fi valoarea juridică a titlurilor de proprietate a posesorului asupra imobilului ce-l stăpânește, nu poate a fi revendicat imobilul, fără a justifica reclamantul în mod neîndoelnic dreptul său de proprietate asupra lui;

Având în vedere că, dacă acesta este principiul, din momentul ce reclamanta Sora Zamfir Oprea nu dovedește calitatea sa de moștenitoare a defunctului Tudor Dumitriu, această acțiune este nefondată și cată a fi respinsă.

Pentru aceste motive, respinge apelul.

Semnați: P. Hagiopol, V. Dumitreșu.

GRIGORE V. MANIU. — Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț Român, Volumul III, coprinzând legile privitoare la persoana comerciantului și noțiuni relative la fondul comercial. — Tipogr. *Gutenberg*, Joseph Göbl, București, 1908. Prețul 12 lei.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI ROMANAȚI

Audiența dela 14 Iunie 1902

Președința d-lui Const. Pantelimon, judecător de ședință

Gr. Em. Grădișteanu cu Alexandrina Em. Grădișteanu și alții

DONAȚIUNE.— ACT DE.— FORMA AUTENTICĂ.— DACĂ ESTE DE ESENȚA DONAȚIUNEI.— ART. 813 CODUL CIVIL.

ACT AUTENTIC.— VALIDITATEA LUI.— AUTENTIFICAREA AMBELOR EXEMPLARE.— SEMNĂTURA PĂRȚILOR.— LIPSA DE SEMNĂTURĂ A UNEIA DIN PĂRȚI PE-EXEMPLARUL RĂMAS ÎN TRIBUNAL.—ART. 8, 10 ȘI 18 DIN LEGEA AUTENTIFICĂREI.

1° Forma autentică a unui act de donațiune, fiind de esența existenței donațiunii însăși, când autenticitatea e viciată, nici donațiunea nu există (art. 813 codul civil).

2° Pentru ca un act autentic să poată exista, formalitățile cerute de legea autentificării trebuie să îndeplinite la ambele exemplare, atât la cel ce se ia de parte, cât și la cel rămâne la tribunal, legea considerând ambele aceste exemplare ca originale (art. 8, 10 și 18 din legea autentificării), astfel că lipsa semnăturii uneia din părțile părtașe la actul de donațiune în exemplarul rămas în tribunal, atrage nulitatea autentificării și deci și nulitatea donațiunii.

No. 2925— S'au ascultat: d-nii avocați C. G. Dissescu și C. C. Arion, din partea reclamantului; d-l avocat Take Ionescu, din partea pârâtei Alexandrina Em. Grădișteanu.

Tribunalul,

Având în vedere că actul de revocare și anulare, astfel cum este făcut, este o donațiune, un act de liberalitate în sensul art. 801 codul civil, donatorul dă irevocabil donațorii un imobil care făcea parte din patrimoniul său și care acum prin actul numit este din patrimoniul său, și nu este nici o donațiune indirectă sau deghizată, care se face sub forma sau aparența unui contract cu titlu oneros. Fiind o donațiune, trebuie făcută în forma contractelor solemne în care actul scris nu mai este un simplu mijloc de probațiune ca în contractele consensuale, ci un element constitutiv al contractului: donațiunea fiind un act solemn, va trebui să fie făcută prin act autentic (art. 813 codul civil); forma autentică este dar un element substanțial și constitutiv al existenței donațiunii. Rămâne deci să vedem dacă actul în cauză este investit cu toate formalitățile cerute de legea autentificării actelor;

Având în vedere că exemplarul actului de revocare și anularea donațiunii aflat în dosarul tribunalului Ilfov se vede nesemnănat de donator și deci în procesul-verbal dressat de tribunal se zice că și această formalitate s'a îndeplinit, dar față de neexistența semnăturii pe acest exemplar, este evident că această formalitate cerută de legea autentificării actelor, nu s'a îndeplinit. Că această formalitate este esențială și lipsa ei atrage nulitatea autentificării și ca consecință nulitatea donațiunii, rezultă din citatele articole ale legii autentificării actelor, care prevede încă sub pedeapă de nulitate ca procesul-verbal de autentificare

să constate că exemplarul păstrat la dosar s'a subscris de părți în chiar prezența judecătorului;

Că, în ce privește autentificarea actelor, legea nu face distincțiune în privința validării sau forței probante între ambele exemplare ale actului, cel rămas la donatar și cu care partea vine cu el semnat deja dinainte, și cel care rămâne la dosar și care se semnează înaintea judecătorului pentru ca să deducem în cazul de față că exemplarul dela dosar face singur deplină probă a contractului când acesta ca să existe trebuie făcut după toate formalitățile cerute de legea autentificării actelor;

Că, astfel fiind, exemplarul aflat la dosarul tribunalului nefiind semnat de donatară, autentificarea este nulă și ca consecință și actul de revocare și anulare.

În ce privește cererea Creditului funciar român:

Considerând că reclamantul nu se opune ca să se mențină ipoteca constituită de d-na Alexandrina Em. Grădișteanu asupra moșiei Străjești;

Considerând că Creditul funciar român când a luat inscripție ipotecară asupra moșiei Strejești eră de bună credință și această bună credință rezultă din faptul că exemplarul de donație al d-lui Grădișteanu și care a fost remis creditului se vede iscălit de d-l Grădișteanu, deci Creditul avea credință că actul este valabil: că coraborat cu aceasta și faptul că d-na Alexandrina Em. Grădișteanu eră în posesia moșiei, apoi și faptul că Creditul funciar român prin constituția sa și prin operațiile ce face în totdeauna notoriu este cunoscut că buna credință nu-i lipsește;

Că așa fiind, tribunalul cată a menține ca bună ipoteca ce Creditul funciar român o are asupra moșiei Strejești constituită prin actele de ipotecă înscrise la No. 77 din 1883 și 121 din 1907;

Considerând că, în ce privește cererea reconvențională a d-nei Alexandrina Em. Grădișteanu de a fi obligat reclamantul a plăti diferitele sarcini ce gravau moșia Strejești când a eșit din patrimoniul d-lui Grădișteanu și de care astăzi este purgată moșia când reintră din nou în patrimoniul d-lui Grădișteanu, această cerere este admisibilă în principiu, și în baza art. 227 procedura civilă se admite chemarea la interogator a d-lui Grădișteanu.

Pentru aceste motive, anulează actul de revocare și anularea donațiunii moșiei Strejești.

Semnați: Const. Pantelimon, I. Cogălniceanu.

BIBLIOGRAFIE

A apărut în editura Librăriei *Leon Alcalay*:

Suplimentul pe 1908 la Codul General al României, de C. Hamangiu, procuror la Curtea de apel din Iași

Acest volum, de peste 1000 pagini, cuprinde toate legile, regulamentele, decretetele, circulerile, etc., dela 1 Maiu 1907 până la 1 Septembrie 1908, având și un indicator alfabetic care înlesnește găsirea fiecărui text de lege sau regulament.

Prețul volumului broșat 7 lei, sau legat în piele roșie flexibil ca al colecției, 10 lei.

Comandele se fac de acum pe adresa Librăriei *Leon Alcalay*, la București.

Codul General al României, compus din 3 volume, împreună cu acest supliment pe 1908, legat în piele . . . 48 lei.